

Zpráva o realizaci části programu “Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit” za rok 2025

VISK9/II

Tvorba a využívání souboru národních autorit představuje nedílnou součást katalogizačního procesu v knihovnách. Soubor národních autorit je spravován Národní knihovnou ČR, vzniká v rámci kooperace knihoven a je využíván v síti českých knihoven. Tyto činnosti jsou podpořeny programem VISK9 Rozvoj Souborného katalogu ČR (CASLIN) a souboru národních autorit (<https://visk.nkp.cz/visk-9>), konkrétně části II. Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit (<https://visk.nkp.cz/visk-9-ii>).

Kooperující knihovny

Na tvorbě souboru národních jmenných autorit se podílí řada knihoven různého typu - od krajských přes odborné a akademické po knihovny městské. Přehled participujících knihoven je uveden na portálu Národní autority ČR (<https://authority.nkp.cz>) v sekci Kooperace. Počet kooperujících knihoven se výrazně nemění. Stále je zde prostor pro zapojení dalších knihoven, zejména dalších oborových nebo regionálních. Spektrum českých knihoven je široké a disponuje pestrými a unikátními fondy.

Míra aktivního přispívání do souboru národních autorit se u jednotlivých knihoven liší, a to s ohledem na jejich katalogizační praxi, pracovní kapacity či obsah, rozsah a jedinečnost fondu. S rostoucím počtem jmenných autoritních záznamů se také zvyšuje pravděpodobnost, že bude požadovaný záznam v databázi již zahrnut. Vznikají nejen nové autoritní záznamy, ale dochází i k úpravám a doplněním stávajících záznamů, a to na základě různých podnětů. Tyto úpravy zohledňují nejen nově dohledané informace, ale také aktuální pravidla a požadavky na podobu záznamu.

Počet záznamů v autoritní bázi

Soubor národních autorit obsahoval k 31. 12. 2025 celkem **1 255 260 autoritních záznamů všech typů**. V průběhu roku přibylo téměř 35 000 nových záznamů. Dílčí údaje jsou uvedeny v tabulce:

	celkem záznamů k 1. 1. 2026	přírůstek rozdilem za 2025	celkem záznamů k 1. 1. 2025
jmenné autority	1 123 070	30 537	1 092 533
personálie	943 361	26 373	916 988
korporace	179 709	4 164	175 545
NK ČR vč. složek	363 201	7 351	355 850
ostatní knihovny	759 869	23 186	736 683
zrušené autority jmenné+názv.	19 218	353	18 865
názvové autority	44 697	2 658	42 039
jméno+název	33 130	2 175	30 955
korporace+název	7 203	263	6 940
unifikovaný název	4 364	220	4 144

NK ČR vč. složek	40 092	2 135	37 957
ostatní knihovny	4 605	523	4 082
věcné autority	86 826	1 457	85 369
obecná hesla	41 658	446	41 212
geografické autority	41 373	989	40 384
formální deskriptory	2 547	13	2 534
chronologické autority	624	9	615
konspekt	624	0	624
NK ČR vč. složek	64 366	959	63 407
ostatní knihovny	22 460	498	21 962
zrušené autority věcné	3 852	25	3 827
města pro STT	667	3	664

Přírůstek autoritních záznamů od přispívajících knihoven

Následující tabulka obsahuje počty dodaných autoritních záznamů v roce 2025 za jednotlivé kooperující knihovny podle typu autority (JA = jmenné autority, KA = korporativní autority, JN = autority typu autor/název pro osoby, KN = autority typu autor/název pro korporace, UN = unifikované názvy).

SIGLA	JA	KA	JN	KN	UN
ABA001	4 139	1 099	1 783	223	81
ABA003	0	12	0	0	0
ABA004	2 094	122	47	0	20
ABA006	327	29	0	0	0
ABA007	18	28	0	0	0
ABA008	2 625	62	0	0	0
ABA009	20	0	0	0	0
ABA010	449	19	0	0	0
ABA013	1 149	485	0	0	0
ABB019	4	0	0	0	0
ABB060	440	0	0	0	0
ABB115	1	0	0	0	0
ABD009	46	0	0	0	0
ABD020	201	0	0	0	0
ABD046	40	0	0	0	0
ABD100	130	1	0	0	0
ABD156	214	30	0	0	0
ABD162	27	0	7	0	0
ABE045	67	0	0	0	0
ABE304	353	40	0	0	0

ABE310	86	0	0	0	0
ABE323	300	62	0	0	0
ABE336	75	84	0	0	0
ABE370	2	0	0	0	0
ABG001	1 183	1	0	0	0
ABH306	1 163	856	0	0	0
BOA001	2 545	313	313	22	109
BOD001	405	1	0	0	0
BOD003	100	0	0	0	0
BOD004	100	0	0	0	0
BOD008	82	0	0	0	0
BOD010	232	0	0	0	0
BOD018	50	0	0	0	0
BOD022	101	0	0	0	0
BOD031	101	0	0	0	0
BOD034	203	0	0	0	0
BOD114	422	0	0	0	0
BOE303	43	0	0	0	0
BOG001	140	0	0	0	0
CBA001	322	19	0	0	0
CBD007	536	0	0	0	0

CKG001	2	0	0	0	0
CLG001	1	0	0	0	0
HBG001	26	2	0	0	0
HKA001	317	127	0	0	0
HKD003	2	0	0	0	0
JIG001	1	3	0	0	0
KLK001	483	11	0	0	0
KVG001	29	181	0	0	0
KVG501	1	0	0	0	0
LIA001	277	61	0	0	0
OLA001	1 170	190	37	21	14
OLD012	2 047	135	0	0	0
OSA001	81	19	0	0	1
OSD001	277	7	0	0	0
OSD002	89	0	0	0	0

PAG001	34	3	0	0	0
PEG001	1	0	0	0	0
PNA001	635	200	0	0	0
PNG001	370	11	0	0	0
PNG503	3	0	0	0	0
TUG001	4	0	0	0	0
UHG001	12	0	0	0	0
ULD001	187	0	0	0	0
ULG001	27	7	0	0	0
ZLG001	2	2	0	0	0
celkem	26 613	4 222	2 187	266	225

Portál Národní autority ČR

Přehled informací týkajících se oblasti národních autorit přináší portál Národní autority ČR (<https://authority.nkp.cz>). Portál je základním přístupovým bodem pro otázky spojené s tvorbou a využitím souborů autorit v katalogizační praxi. Nabízí nejen obecné informace k jednotlivým typům autoritních záznamů, ale i konkrétní informace k samotnému zpracování, včetně metodik, doporučených zdrojů pro ověřování údajů či způsobu kooperativního doplňování záznamů do centrální databáze.

NK ČR jako koordinační, metodické a konzultační centrum projektu

Oddělení národních jmenných autorit NK ČR zajišťuje správu báze národních jmenných autorit, vykonává vrchní supervizi jmenných autoritních záznamů, schvaluje návrhy nových záznamů a návrhy oprav, vytváří metodické pokyny pro zpracování personálních a korporativních autoritních záznamů (viz <http://authority.nkp.cz/jmenne-autority/metodicke-materialy>), podílí se na tvorbě katalogizační politiky a poskytuje konzultace kooperujícím knihovnám a dalším subjektům.

Aplikace pro přispívání do souboru národních autorit

Provoz aplikace pro přispívání do souboru národních autorit pro knihovny s jiným systémem než Aleph, ve kterém je spravován soubor národních autorit, probíhal v roce 2025 v rutinním provozu bez závažných komplikací. Dílčí záležitosti byly řešeny operativně. Specifikace řešení je k dispozici na <https://github.com/cosmotron-cz/bandaska-nk>. Provoz byl zasloužen s firmou Cosmotron do konce roku 2025. Na rok 2026 bylo ze strany Národní knihovny ČR smluvně a finančně zajištěno prodloužení provozu aplikace. Koncem roku začal vývoj nového řešení pro správu báze národních autorit na open source platformě Folio, které by mělo vést ke změně kooperativního způsobu přispívání. Případné prodloužení provozu aplikace o další rok bude řešeno v návaznosti na postup prací na novém nástroji pro správu autorit a jeho uvedení do praxe.

Školení

Školení tvorby personálních a korporativních autorit probíhají cíleně na základě domluvy se zájemci o zapojení do kooperace či s již spolupracujícími knihovnami, kde může docházet ke změnám v personálním složení nebo používaném knihovním systému. Školení jsou zaměřena na způsoby doplňování a navrhování oprav stávajících záznamů s důrazem na možnosti konkrétního pracoviště. V roce 2025 proběhla školení v knihovně Historického ústavu AV ČR a v knihovně Památníku národního písemnictví. Průběžně byly poskytovány konzultace podle potřeb kooperujících knihoven.

Společný výroční seminář Souborného katalogu ČR a Národních autorit ČR

V listopadu 2025 se uskutečnil výroční seminář Souborného katalogu ČR a Národních autorit ČR připomínající 30 let od počátku budování těchto dvou centrálních služeb. Seminář proběhl ve spolupráci s Městskou knihovnou v Praze v jejích prostorách Ústřední knihovny na Mariánském náměstí za účasti téměř 300 zástupců spolupracujících knihoven. V rámci programu zazněly příspěvky zaměřené nejen na historii, ale také na aktuální stav a především na výhledy do budoucna spojené s uvažovanými změnami v přístupu ke zpracování metadat a technickým možnostem používaných nástrojů. Prezentace jsou dostupné na webu Souborného katalogu ČR (<https://www.caslin.cz>).

Odstraňování duplicit, harmonizace a aktualizace lokálních bází autorit

V průběhu roku probíhaly v jednotlivých knihovnách práce zaměřené na odstraňování duplicit, harmonizaci a aktualizaci lokálních autoritních bází. Na podporu této činnosti jsou určeny prostředky z programu VISK9/II. I přes narůstající možnosti využití automatizovaných procesů v katalogizační praxi je stále podíl práce katalogizátorů podstatný.

Přehled harmonizačních oprav

Následující tabulka poskytuje přehled počtu zharmonizovaných záhlaví podle údajů uvedených v závěrečných zprávách knihoven, které byly zapojeny do projektů v programu VISK9/II v roce 2025.

Název knihovny	Počet zharmonizovaných autoritních záhlaví v roce 2025	poznámka
Městská knihovna Pelhřimov	2 070	klíčová slova
Městská knihovna Litvínov	3 842	jmenné personální
Městská knihovna Tábor	2 750	personální autority
Souborný katalog knihoven Masarykovy univerzity	7 807	jmenné personální
	197	jmenné korporativní
Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje	3 711	personální autority
	2 138	BIB záznamy s věcnými údaji
Knihovna Univerzity Palackého v Olomouci	8 321	

Závěr

Kooperace na tvorbě souborů národních autorit je přínosná, užitečná a žádoucí. Významně zvyšuje rozsah a kvalitu obsahu centrální autoritní databáze a přináší benefity pro její využívání nejen v síti knihoven. Spektrum knihoven zapojených do kooperace je poměrně široké a stabilní. Míra aktivního zapojení závisí na

možnostech jednotlivých knihoven, skladbě jejich fondu a pracovních kapacitách. Prostor pro další spolupracující knihovny je nadále otevřený.

Zpracovala: *PhDr. Petra Šťastná (Oddělení národních jmenných autorit NK ČR), 10. 2. 2026*